

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 14.7.2008 г.
COM(2008) 451 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

**до бюджетния орган относно гаранциите, които се покриват от общия бюджет
Състояние към 31 декември 2007 г.**

{SEC(2008) 2249}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Увод и видове покрити операции	3
2.	Нови правни основания	3
3.	Събития след последния доклад от 30 юни 2007 г.	4
4.	Сведения за рисковете, покрити от бюджета	4
4.1.	Определение на риска.....	4
4.2.	Рискове, свързани с държавите-членки	5
4.3.	Рискове, свързани с трети държави.....	6
4.4.	Общ риск, покрит от бюджета	7
4.5.	Развитие на риска	7
5.	Неизплатени задължения, активиране на бюджетните гаранции и просрочия ...	8
5.1.	Плащания от наличности	8
5.2.	Плащания от бюджета	8
5.3.	Активиране на Гаранционния фонд за външни дейности	8
6.	Гаранционен фонд за външни дейности	9
6.1.	Възстановявания	9
6.2.	Активи	9
6.3.	Целева сума.....	9
7.	Оценка на рисковете: икономическо и финансово състояние на третите държави, бенефициери по основните кредитни операции на ЕС.....	9
7.1.	Увод	9
7.2.	Държави кандидатки.....	9
7.3.	Потенциални държави кандидатки	10
7.4.	Нови независими държави	11
7.5.	Други държави извън ЕС.....	12
7.5.1.	Средиземноморски държави	12
7.5.2.	Южноамерикански държави	13
7.5.3.	Южна Африка.....	14

1. УВОД И ВИДОВЕ ПОКРИТИ ОПЕРАЦИИ

Настоящият доклад се представя въз основа на член 130 от Финансовия регламент, в който се изисква Комисията да докладва пред Европейския парламент и Съвета два пъти годишно относно бюджетните гаранции и рисковете, произтичащи от тях¹. Той се допълва от работен документ на службите на Комисията с редица подробни таблици и обяснителни бележки („приложението“)².

Рисковете, покрити от бюджета на Европейския съюз („бюджета“), произтичат от различни операции по заеми и гаранции, които могат да се разделят на две категории: заеми, предоставени от Европейските общности с макроикономически цели, т.е. заеми на трети държави за макрофинансова помощ („МФП“), както и заеми с микроикономически цели (кредити от Евратом и най-вече външно финансиране от страна на Европейската инвестиционна банка („ЕИБ“)³). От 1994 г. насам, тези операции се покриват от Гаранционния фонд за външно финансиране („Фондът“)⁴, чиито цели се включват ограничаване на въздействието върху бюджета, породено от искания за бюджетни гаранции за операции по предоставяне на заеми в трети държави. Ако във Фонда няма достатъчно средства, се прибегва до бюджета.

Регламентът на Съвета за създаване на Фонда („Регламент за Фонда“⁵), приет през 1994 г., бе изменен за първи път през 1999 г. Вследствие на второ изменение на регламента на Съвета, прието от Съвета през 2004 г. покритието от Фонда се оттегля, когато дадена трета държава стане членка на ЕС. Бюджетът пряко покрива заеми в полза на държави-членки, предоставени или гарантирани от Общността.

2. НОВИ ПРАВНИ ОСНОВАНИЯ

В съответствие с решението на Съвета от 2006 г.⁶ относно предоставянето на ЕИБ на подновена гаранция на Общността при загуби по кредити и кредитни гаранции за проекти извън Общността (външен мандат на ЕИБ 2007—2013 г., наричан по-долу за краткост „новият общ мандат“), Комисията и ЕИБ подписаха през август 2007 г. Споразумение за гаранциите и Споразумение за възстановяванията⁷, в които се излагат подробните разпоредби и процедури, свързани с гаранциите от Общността и исканията за възстановяване при активирането на гаранция. Споразумението за гаранциите

¹ Документи COM(2008) 2 и SEC(2008) 18 съставляват предходния доклад относно гаранциите, покрити от бюджета, към 30 юни 2007 г.

² SEC(2008)[...].

³ Подробностите относно мандатите на ЕИБ са дадени в Таблица A1, а препратките към правните основания са посочени в Таблица A4 в приложението.

⁴ За последния доклад относно работата на Фонда, вж. документ COM(2006) 695 „Подобен доклад относно функционирането на Гаранционния фонд“ (заглавие на английски език: „Comprehensive Report on the functioning of the Guarantee Fund“) и приложения работен документ на службите на Комисията (SEC(2006) 1460).

⁵ Регламент (ЕО, Евратом) № 2728/94 на Съвета от 31 октомври 1994 г. относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности, ОВ L 293, 12.11.1994 г., стр. 1, изменен с Регламент (ЕО, Евратом) № 1149/1999 на Съвета от 25 май 1999 г., ОВ L 139, 2.6.1999 г., стр. 1, Регламент (ЕО, Евратом) № 2273/2004 на Съвета от 22 декември 2004 г., ОВ L 396, 31.12.2004 г., стр. 28, и Регламент (ЕО, Евратом) № 89/2007 на Съвета от 30 януари 2007 г., ОВ L 22, 31.1.2007 г., стр. 1.

⁶ Решение 2006/1016/ЕО на Съвета от 19 декември 2006 г., ОВ L 414, 30.12.2006 г., стр. 95.

⁷ C/2007/3592.

обхваща финансовите операции на ЕИБ, осъществени след 17 април 2007 г., датата на одобрение на новия общ мандат от Съвета на управителите на ЕИБ.

По отношение на предоставяната на трети държави макрофинансова помощ, на 10 декември 2007 г. беше прието ново решение на Съвета за предоставяне на макрофинансова помощ на Ливан⁸.

3. СЪБИТИЯ СЛЕД ПОСЛЕДНИЯ ДОКЛАД ОТ 30 юни 2007 г.

Беше одобрено Решение на Съвета за предоставяне на Ливан на заем в рамките на МФП. През втората половина на 2007 г. нямаше плащания по заеми за МФП и заеми, предоставени от Евратом.

Както бе посочено в част 2 по-горе, новото Споразумение за гаранциите с ЕИБ обхваща финансовите операции, осъществени след 17 април 2007 г. Към 31 декември 2007 г., ЕИБ беше подписала финансови операции на обща стойност 3 165 млн. EUR, от които 1 267 млн. EUR в рамките на изтеклия на 31 юли 2007 г. общ мандат⁹ и 1 898 млн. EUR в рамките на новия общ мандат.

4. СВЕДЕНИЯ ЗА РИСКОВЕТЕ, ПОКРИТИ ОТ БЮДЖЕТА

4.1. Определение на риска

Рискът, поет от бюджета, произтича от непогасения размер на главницата и лихвите при гарантирани операции.

Неизплатените задължения се покриват от Фонда, когато са свързани с трети държави (72% от общия размер от непогасените гарантирани суми към 31 декември 2007 г.) и пряко от бюджета, когато става въпрос за държави-членки (заемите за държави-членки или в подкрепа на проекти на тяхна територия образуват останалите 28% от общата подлежаща на погасяване сума). Основният дял на гарантираните заеми, свързани с държави-членки, се дължи на скорошните вълни на разширяване. Съгласно член 1, параграф 3 от Регламента за Фонда, след като една държава стане членка на Съюза, рискът по заемите се прехвърля от Фонда към бюджета.

За целите на настоящия доклад се използват два метода за оценка на риска, поет от бюджета (пряко или косвено чрез Фонда):

- Методът на изчисляване на общата неиздължена сума на главницата и натрупаните лихви за съответните операции към определена дата. Посредством тази методология се установява степента на риск, поет от бюджета към определена дата.
- Бюджетният подход, наричан още „годишен риск, поет от бюджета“, се основава на изчисляването на максималната сума, която Общността би следвало да изплати през

⁸ Решение 2007/860/ЕО на Съвета от 10 декември 2007 г., ОВ L 337, 21.12.2007 г., стр. 111.

⁹ Решението за общия мандат беше взето в рамките на Финансовата перспектива за 2000-2006 г.; вж. по този въпрос изменението на Решение 2000/24/ЕО на Съвета от 22 декември 1999 г., ОВ L 9, 13.1.2000 г., стр. 24 (оттук нататък „предишният общ мандат“).

дадена финансова година, ако се предположи, че по всички гарантирани заеми е налице неплатежоспособност¹⁰.

¹⁰

При това изчисление се допуска, че при необслужваните заеми под внимание се вземат само дължимите плащания, а не пълният размер на неуреденото задължение (вж. също раздел 1 от приложението).

Таблица 1: Общ размер на предоставените гарантирани заеми, които предстои да бъдат погасени, към 31 Декември 2007 в милиони EUR

	Дължима главница	Натрупана лихва	Общо	%
<u>Държави-членки*</u>				
МФП	253	2	255	1%
Евратом	435	7	442	3%
ЕИБ	4 060	38	4 098	24%
<u>Междинна сума: държави-членки*</u>	4 748	48	4 795	28%
<u>Трети държави</u>				
МФП	534	7	540	3%
Евратом	39	1	40	<1%
ЕИБ	11 729	118	11 848	69%
<u>Междинна сума: трети държави</u>	12 302	126	12 428	72%
Общо	17 050	173	17 223	100%

* Този риск е покрит пряко от бюджета и включва България и Румъния, присъединили се към ЕС на 1.1.2007 г.

В Таблицы A1, A2, A3 и A4 от приложението, се предоставя по-подробна информация относно тези неиздължени суми, по-специално по отношение на таваните, изплатените отпуснати суми или равнището на гаранциите.

4.2. Рискове, свързани с държавите-членки

Настоящите рискове при държавите-членки са резултат от кредити, отпуснати преди присъединяването.

През 2008 г., бюджетът ще поеме риск, свързан с държавите-членки, в размер на 769 милиона EUR, включително България и Румъния, присъединили се към Съюза на 1 януари 2007 г. В Таблица 2 се вижда, че тези две държави се намират на първа и втора позиция по отношение на размера на своите дължими суми.

Таблица 2: Класация на държавите-членки, съобразно максималната степен на изложеност на риск, поет от бюджета през 2008 г. (в милиони евро)

Позиция	Държава	2008	%
1	Румъния	257.5	33.5%
2	България	158.1	20.6%
3	Полша	89.0	11.6%
4	Чешка република	88.8	11.5%
5	Словакия	71.7	9.3%
6	Унгария	38.2	5.0%
7	Словения	30.4	4.0%
8	Кипър	15.3	2.0%
9	Латвия	8.0	1.0%
10	Литва	6.9	0.9%
11	Естония	4.3	0.6%
12	Малта	0.8	0.1%
	Общо	768.9	100.0%

Рискът, свързан с държавите-членки, се отнася за всички държави-членки от последните две разширявания с падежи до края на 2031 г.

4.3. Рискове, свързани с трети държави

През 2008 г., Фондът ще поеме максимален риск, свързан с трети държави, в размер на 1 322 милиона EUR. Първите десет държави, класирани по общ размер на дължимите суми, са изброени по-долу. Те представляват 78 % от риска, поет от Фонда през 2008 г. Икономическата ситуация в тези страни е анализирана и коментирана в раздел 7 по-долу.

Таблица 3: Класация на първите 10 трети държави, съобразно максималната степен на излагане на риск, поет от Фонда през 2008 г. (млн. EUR)

Позиция	Държава	2008	% от общия максимален риск
1	Турция	255.6	19.3%
2	Египет	199.3	15.1%
3	Мароко	127.1	9.6%
4	Тунис	121.9	9.2%
5	Бразилия	86.1	6.5%
6	Южна Африка	84.3	6.4%
7	Сърбия и Черна гора ¹¹	55.0	4.2%
8	Хърватия	38.5	2.9%
9	Босна и Херцеговина	30.0	2.3%
10	Сирия	27.9	2.1%
Общо за 10-те държави		1 025.6	77.6%

Фондът покрива гарантираните заеми на 54 държави с падежи до края на 2037 г. Подробна информация по държава е представена в Таблица А2 от приложението.

4.4. Общ риск, покрит от бюджета

Като цяло, през 2008 г. бюджетът ще покрие сума, възлизаща на 2 091 милиона EUR, която представлява дължимите през този период суми, от които 37 % се дължат от държавите-членки (вж. Таблица А2 от приложението).

4.5. Изменение на степента на риск

Рискът по отношение на държавите-членки следва да намалее в бъдеще, тъй като техните заеми, свързани с гарантирано финансиране от Евратом, в рамките на МФП или от ЕИБ, се издължават (вж. графика А1 в раздел 1.3 от приложението).

¹¹ Понастоящем две отделни държави: Република Сърбия и Република Черна гора.

Заеми в рамките на МФП за трети държави са предмет на индивидуални решения на Съвета. Предоставената финансова помощ по силата на Решение 2007/860/ЕО на Съвета от 10 декември 2007 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Ливан се състои от 50 млн. EUR заеми и до 30 млн. EUR безвъзмездни средства. Заемът се предвижда да бъде изплатен на два равни транша, започвайки през 2008 г.

Кредитите на Евратом, предоставени на държави-членки или на определени отговарящи на условията държави извън ЕС (Руската федерация, Армения, Украйна), са с максимален размер 4 милиарда EUR, от които вече са изразходвани около 85%. Оставащата сума възлиза приблизително на 600 милиона EUR. През 2008 г. могат да бъдат изплатени допълнителни траншове в рамките на съществуващото кредитно споразумение от 2004 г. за X2P4 в Украйна (еквивалент в евро на споразумение за кредитна линия на стойност 83 милиона USD), по което вече са били изплатени 39 млн. EUR.

Предидущият общ мандат на ЕИБ изтече на 31 юли 2007 г. Към тази дата бяха подписани договори на стойност 98% от общия таван по този мандат (20 060 млн. EUR – вж. таблица A5 от приложението). В рамките на предишни мандати на ЕИБ остават да бъдат изплатени още 7 663 млн. EUR, от които 93% се отнасят към предишния общ мандат¹² и би трябвало да бъдат изплатени до 10 години след изтичането му, докогато се простира и гаранцията от страна на Общността¹³.

Елементът с най-значително отражение върху риска за бюджета в бъдеще, е неотдавнашната гаранция на Общността, предоставена на ЕИБ в рамките на новия общ мандат. Гаранцията на Общността се ограничава до 65 % от общия размер на изплатените кредити и предоставените гаранции по финансовите операции на ЕИБ, с изключение на издължените суми и в допълнение към всички свързани суми, с максимален размер 27 800 милиона EUR¹⁴. В рамките на този нов мандат, през 2007 г. беше подписана сума от 1 898 млн. EUR, от която 1 820 млн. EUR останаха неизплатени в края на 2007 г.

На графика A2 в раздел 1.3 от приложението са представени симулации на различни сценарии на предоставяне на кредити както в рамките на мандатите, предшестващи новия общ мандат, така и в рамките на новия общ мандат, тъй като отражението на тяхното изплащане върху обезпечаването на Фонда с ресурси е значително.

¹² Вж. също раздел 1.3 на приложението.

¹³ Вж. член 1.06 от подновеното и изменено гаранционно споразумение, подписано между ЕО и ЕИБ на 30 август/2 септември 2005 г.

¹⁴ Разбит на основен таван с фиксирана максимална стойност 25 800 милиона EUR и допълнителен незадължителен мандат от 2 000 милиона EUR, за който решението принадлежи на Съвета.

5. НЕИЗПЛАТЕНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, АКТИВИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ ГАРАНЦИИ И ПРОСРОЧИЯ

5.1. Плащания от наличности

Комисията тегли от собствените си парични ресурси, за да избегне закъснения и свързаните с тях разходи при обслужване на заемите си, когато длъжник е закъснял с плащане към Комисията¹⁵.

5.2. Плащания от бюджета

По статия 01 04 01 от бюджета, „Гаранции на Европейската общност за операции по отпускане на заеми“, не са искани никакви бюджетни кредити, тъй като през втората половина на 2007 г. не е имало отбелязано неизплатено задължение.

5.3. Активиране на Гаранционния фонд за външни дейности

В случай на закъсняло плащане от бенефициера (трета държава) на заем, предоставен или гарантиран от Общността, Гаранционният фонд бива призован да покрие просрочието в срок от три месеца от датата, на която плащането е било дължимо¹⁶.

През втората половина на 2007 г. не е било прибягвано до Фонда.

Общият размер на просрочените задължения към 30 юни 2007 г., т.е. наказателните лихви, дължими от Република Аржентина, възлиза на 1 718 493,12 USD. От тях, 1 448 433,44 USD (с равностойност в евро: 983 923,27 EUR) все още трябва да бъдат възстановени от Фонда. Тъй като Фонда не е бил потърсен за оставащата разлика, тази сума трябва да бъде изплатена на ЕИБ. Комисията и ЕИБ няколко пъти напомниха на аржентинските власти, че трябва напълно да изчистят тези просрочия, преди да бъде подновено финансирането чрез заем от ЕИБ към Аржентина.

6. ГАРАНЦИОНЕН ФОНД ЗА ВЪНШНИ ДЕЙНОСТИ

6.1. Възстановявания

През 2007 г. не са възстановявани суми.

6.2. Активи

Към 31 декември 2007 г. нетните активи на Фонда възлизаха на 1 026 515 043,63 EUR.

6.3. Целева сума

Фондът трябва да достигне подходящо равнище (целеви размер), определен на 9% от общата оставаща за погасяване сума на главниците, произтичащи от всяка една операция, плюс натрупаните лихви. По смисъла на Регламента за Фонда,

¹⁵ Вж. изменения член 12 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1150/2000 на Съвета от 22 май 2000 г. в изпълнение на Решение 94/728/ЕО, Евратом за системата на собствените ресурси на Общността.

¹⁶ За допълнителна информация вж. раздел 1.4.3 от приложението.

съотношението между средствата на Фонда (1 026 515 043,63 EUR) и неуредения размер на главницата¹⁷ (12 427 584 330,13 EUR) бе 8,26%.

В края на 2007 г. средствата на Фонда бяха по-малко от целевия размер. В съответствие с новите правила за ресурсно обезпечаване, приети от Съвета на 30 януари 2007 г.¹⁸, в предварителния проектобюджет за 2009 г. бяха включени провизии в размер на 91,60 млн. EUR, както и 500 000 EUR за външна оценка в рамките на междинния преглед на външния мандат на ЕИБ по силата на Решение 2006/1016/ЕО на Съвета от 19 декември 2006 г.¹⁹

7. ОЦЕНКА НА РИСКОВЕТЕ: ИКОНОМИЧЕСКО И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА ТРЕТИТЕ ДЪРЖАВИ, БЕНЕФИЦИЕРИ НА ОСНОВНИТЕ КРЕДИТНИ ОПЕРАЦИИ НА ЕС

7.1. Увод

Предходните раздели от настоящия доклад предоставят информация относно количествените аспекти на риска, поет от бюджета. Качеството на рисковете, което зависи от вида операция и от положението на заемателите обаче (вж. раздел 4.3 по-горе), също трябва да бъде оценено. Таблиците с оценката на риска по държави са представени отделно в работен документ на службите на Комисията. По-долу е представено обобщение на този анализ за десетте държави с най-висок годишен риск за бюджета през 2008 г. (вж. раздел 4.3 по-горе), както и на държавите с пряко взаимоотношение с бюджета на Общността.

7.2. Държави кандидатки

В **Хърватия** ръстът на реалния БВП (брутен вътрешен продукт) достигна 5,6% през 2007 г., като през 2006 г. той беше 4,8%. Ръстът се дължеше главно на ускореното увеличаване на потреблението както на частните домакинства, така и на публичния сектор, стимулирано от силното, но забавящо темпа си, нарастване на кредитите, от еднократните пенсионни плащания както и от предизборните разходи. Нарастването на инвестициите се забави до 6,5% в сравнение с 10,9% през 2006 г., вследствие на приключването на мащабни публични инвестиционни проекти в областта на транспортната мрежа. Частните инвестиции същевременно се динамизираха, отчасти поради подобрения в деловия климат като цяло. Дефицитът по текущата сметка се задълбочи в сравнение с равнището от 7,9% от БВП преди година, достигайки 8,6% от БВП, основно като резултат от увеличения стоков търговски дефицит, дължащ се на засилен внос и забавяне на нарастването на износа през последното тримесечие. Значително се увеличи нетният приток на ПЧИ, който достигна 9,1% от БВП, компенсирайки напълно дефицита по текущата сметка. Брутният външен дълг продължи да нараства вследствие на увеличаването на преките заеми от страна на корпоративния сектор, докато държавната администрация, както и банковият сектор намалиха равнището на неуредените си външни задължения. Съотношението на брутният външен дълг към БВП нарасна от 85,5% в края на 2006 г. до 88,9% в края на 2007 г.

¹⁷ Включително натрупаните лихви.

¹⁸ Регламент (ЕО, Евратом) № 89/2007 на Съвета от 30 януари 2007 г., ОВ L 22, 31.1.2007 г., стр. 1.

¹⁹ ОВ L 414, 30.12.2006 г., стр. 102.

В **БЮРМ** ръстът на БВП се ускори подчертано, достигайки 5% (в реално изражение) през 2007 г., в сравнение с 4% през 2006 г. Значими двигатели на ръста бяха износет на стоманени продукти, както и потреблението на частните домакинства. През последните месеци на годината състоянието на текущата сметка се влоши, достигайки в края на 2007 г. дефицит от почти 3% от БВП. Към края на 2007 г., входящият поток на брутните ПЧИ се върна към равнище от 4,8% от БВП, след като през 2006 г. приватизационен проект в сектора на енергетиката беше увеличил равнището на ПЧИ до почти 6% от БВП. Предсрочните плащания по външния дълг намалиха равнището му до близо 50% от БВП.

През 2007 г. годишният ръст на БВП на **Турция** възлезе на 4,5%, след като бе достигнал 6,9% през 2006 г. Увеличеното равнище на инфлацията в комбинация със затегнатата от страна на централната банка в средата на 2006 г. рестриктивна парична политика, се отрази неблагоприятно върху нарастването на вътрешното потребление. Дефицитът по текущата сметка запази равнището си от почти 6% от БВП. Притокът на брутни преки чуждестранни инвестиции достигна 3% от БВП през 2007 г., като около две трети от тях бяха насочени към финансовия сектор. През предходната година, външният дълг на страната намаля с около 2 процентни пункта до приблизително 37% от БВП към края на 2007 г. Същевременно, държавният дълг намаля от 46% от БВП през 2006 г. на 39% от БВП. Турските банки често прибягват до външни заеми, за да финансират вътрешното кредитиране, което прави вероятен фактът ефектът от глобалната рестрикция на кредитите да започне да се отразява постепенно и върху тях.

7.3. Потенциални държави кандидатки

В **Босна и Херцеговина** нарастването на реалния БВП възлезе на 6% през 2007 г., след като беше достигнало 6,7% през 2006 г. През 2007 г., увеличаването на търговския дефицит допринесе за задълбочаването на дефицита по текущата сметка, чийто размер достигна 13,1% от БВП през 2007 г., след като през 2006 г. беше 8,4% от БВП. Дефицитът по текущата сметка беше изцяло финансиран от нетните ПЧИ, които, вследствие на мащабни приватизации в Сърбия и относително по-добра от очакваната възвращаемост от инвестирането в създаването на нови предприятия, нараснаха до 13,8% от БВП. В края на 2007 г. външният публичен дълг намаля до 18,5% от БВП, а брутният външен дълг се оценява на по-малко от 50% от БВП.

През 2007 г. в **Сърбия** БВП нарасна със 7,5%. Под влияние на растящия търговски дефицит и намаляването на нетните текущи трансфери, дефицитът по текущата сметка нарасна до 16% от БВП. Нетният приток на преки чуждестранни инвестиции намаля до 5,1% от БВП, като същевременно външните задължения нараснаха до 10,3% от БВП. Вследствие на намаления приток на капитали, акумулирането на резерви в чуждестранна валута на националната банка на Сърбия също намаля до 3% от БВП. Резервите в чуждестранна валута на националната банка на Сърбия в края на годината се равняваха на 7,5-месечен внос на стоки и услуги. Външният дълг запази равнище от 62% от БВП, като външният дълг на частния и публичния сектор в края на 2007 г. представляваха съответно 41% и 21% от него.

В **Черна гора** оценките за БВП сочат на икономиката със 7% през 2007 г., подкрепен от рекордно висок туристически сезон и нарастване на разполагаемия доход на домакинствата вследствие на бързата кредитна експанзия. В резултат на значителния търговски дефицит и откроеното намаляване на износа, дефицитът по текущата сметка се влоши значително, достигайки 44,2% от БВП. От друга страна, притокът на ПЧИ нарасна през годината с 56%. Все пак, значителният отлив на капитали сведе нетните

ПЧИ до 23% от БВП. Публичният дълг достигна 32,4% от БВП вследствие на нарастване на задлъжнялостта на частните домакинства. В противовес на това обаче, в резултат на предсрочни плащания към различни заемодатели, възможни поради добрите бюджетни резултати, външният публичен дълг намаля с 8,3% в сравнение с предходната година, достигайки 20,3% от БВП.

7.4. Нови независими държави

В **Грузия** през 2007 г. състоянието на текущата сметка допълнително се влоши, достигайки дефицит от близо 20% от БВП, като търговският дефицит беше около 26% от БВП. В условията на наложеното от Русия търговско ембарго, износът се диверсифицира, но общото нарастване на износа не беше достатъчно, за да балансира нарастването на търсенето по отношение на вноса, както и въздействието на увеличените вносни цени на природен газ. Дефицитът по текущата сметка беше все пак финансиран от приток на чуждестранен капитал, включително ПЧИ, чийто размер достигна 1 584 млн. USD през 2007 г. (в сравнение с 1 076 млн. USD през 2006 г.). Банковият сектор също увеличи финансирането си чрез заеми от чуждестранните капиталови пазари. Икономическият растеж беше стабилен с размер 12,4%, подкрепен от подчертания ръст на кредитирането, приватизацията, преките чуждестранни инвестиции и структурните реформи. Публичните разходи (особено във военната област) нараснаха през 2007 г., като бюджетният дефицит се оценява на 4,7% от БВП. Поради факта, че приходите от приватизация финансираха дефицита, публичният дълг се запази стабилен в номинално изражение и намаля като процент от БВП, достигайки близо 25% от него (с дял 17% от БВП на външния публичен дълг). Основното предизвикателство пред икономиката беше запазването на инфлацията в двуцифрени стойности. Инфлацията на годишна основа беше през декември 2007 г. беше 11%, като световните стокови цени продължиха да оказват натиск върху потребителските цени. Standard & Poor запази държавния рейтинг на Грузия на В+ с положителна перспектива. От своя страна, през юли 2007 г. Fitch определи държавния рейтинг на Грузия на ВВ- с неутрална перспектива, отчитайки по-специално намаляването на тежестта на публичната задлъжнялост.

В **Украйна** ръстът на реалния БВП беше подържан на равнище 7,3% през 2007 г., подкрепен от силен растеж на кредитите и увеличаване на реалните доходи. Състоянието на текущата сметка леко се влоши, достигайки дефицит от 4,2% от БВП. В резултат на високото търсене на внос и по-високите вносни цени на енергията, търговският дефицит достигна 5,6% от БВП. Все пак общо погледнато, условията на търговия за Украйна се запазиха положителни благодарение на високите цени на стоманата (основен износен сектор за Украйна с дял от 40% от общия износ) на световния пазар. Поради факта, че силният икономически растеж благоприятства данъчните постъпления, бюджетният дефицит беше задържан на равнище от 1,5%. Публичният външен дълг на Украйна намаля до около 10% от, а заемането на средства от чуждестранните капиталови пазари от страна на банковия сектор повиши общия външен дълг до около 60% от БВП. Инфлацията на годишна основа продължи да нараства през последните месеци на 2007 г., достигайки 16,6% през декември 2007 г. в резултат на нарастването на цените на хранителните стоки, които съставляват около 50% от потребителската кошница на индекса. Основният риск продължава да е свързан с нестабилната политическа ситуация, довела до предсрочни парламентарни избори през септември 2007 г. Слабото парламентарно мнозинство на новоназначеното правителство и продължаващото политическо противопоставяне между водещи политически дейци не благоприятства провеждането на необходимите структурни

реформи. Въпреки това, Standard & Poor's потвърди държавния дългосрочен кредитен рейтинг на Украйна като ВВ-, обоснован по-специално с ниското ниво на задлъжнялост на публичния сектор.

Икономиката на **Таджикистан** продължи да подчертано да нараства през 2007 г., достигайки равнище от 7,8% от БВП. След постигнатия през 2006 г. бюджетен излишък от 1,7%, през 2007 г. се очаква да бъде регистриран дефицит от 14,1% от БВП (разчет на МВФ). В резултат на успешните двустранни споразумения по отношение на дълга – основно с Русия, която е основният заемодател на Таджикистан – и намаляването на дълга по Многостранната инициатива на МВФ за намаляване на дълга, външният дълг първоначално спадна до 33,6% от БВП през 2006 г., като обаче, в резултат на рязко увеличил се бюджетен дефицит през 2007 г., отново нарасна до близо 41,9% от БВП през 2007 г. Влошаващият се търговски дефицит беше компенсиран само отчасти от бързото нарастване на изпращането на средства в чужбина. Дефицитът по текущата сметка рязко нарасна от 3,0% през 2006 г. на около 9,5% през 2007 г. Импортното покритие на brutния официален резерв остава сравнително ниско, тъй като се равнява приблизително на два месеца внос. Споразумението с МВФ по програмата на фонда за преодоляване на бедността и подпомагане на растежа (Poverty Reduction and Growth Facility) беше успешно приключено през 2006 г. Властите започнаха подготовка по изготвянето на следващо споразумение, вероятно по програмата на МВФ за подпомагане на политики (Policy Support Instrument).

7.5. Други държави извън ЕС

7.5.1. Средиземноморски държави

Икономиката на **Мароко** беше силно засегната от сушите през 2007 г.; спадът в селскостопанското производство се дължеше на забавяне на икономическия растеж през 2007 г. (2,2%) в сравнение с предходната година (8%). Стабилният ръст на частта на БВП, изключваща селското стопанство (5,5% в края на 2007 г. спрямо 5,2% през 2006 г.), както и протичащото диверсифициране, спомогнаха за увеличаването на устойчивостта на мароканската икономика на сътресения. Ръстът на БВП се дължеше главно на вътрешното търсене: потреблението на частните домакинства беше подпомогнато от нарастването на заплатите в градовете, бързия ръст на кредитите, положителната динамика на пазара на труда и високата степен на пристигащи от чужбина средства; от своя страна, потреблението на публичния сектор, вследствие на нарастването с 8% на постоянните разходи, се увеличи значително. Външната обстановка остава под влиянието на значителен и задълбочаващ се търговски дефицит (21% от БВП през 2007 г.). През 2007 г. той за пръв път не беше напълно компенсиран от приходите от туризъм и преводите на средства от чужбина, като текущата сметка отбеляза дефицит. Очаква се нарастващият БВП да консолидира резкия спад на съотношението на външния дълг към БВП до равнище от 22% от БВП в края на 2007 г. Общият бюджетен дефицит се оценява на 0,2% от БВП (с изключение на приходите от приватизация), което представлява значително съкращение. Инфлационният натиск беше задържан, като равнището на инфлацията в края на 2007 г. беше 2%. Мароканската парична единица MAD остава стабилна, за което свидетелства умереното повишаване на цените. Текущият обменен курс, който прикрепя мароканската парична единица към валутна кошница, доминирана от еврото, доведе до влошаване на условията на търговия поради повишаването на курса в съответствие с тенденцията на обменния курс EUR-USD. Властите решиха постепенно да либерализират капиталовата

сметка, което би означавало да се изостави настоящото прикрепване на обменния курс и придвижването към по-гъвкав обменен режим и целева инфлация.

Икономическият растеж на **Тунис** се ускори от 5,5% през 2006 г. до 6,3% през 2007 г. благодарение на нетекстилната промишленост, енергетиката, транспортните и телекомуникационни услуги. Въпреки високия икономически растеж, безработицата продължи да бъде висока на равнище от около 14 %. Значителна част от безработните имат висше образование. Централният бюджетен дефицит, като се изключат операциите, свързани с приватизация, се стабилизира на около 3%. Предпазливата фискална политика, придружена от по-рестриктивна парична политика, има благоприятен ефект върху икономиката на Тунис, тъй като през 2007 г. инфлацията остана умерена на равнище от 3,1%. Бюджетната дисциплина, придружена от две увеличения на вътрешните цени на нефта, спомогна за облекчаването на бюджетната тежест от субсидирането, свързано с нефта. Вследствие на по-високия икономически растеж и използваните основно за облекчаване на дълга приходи от приватизация, дългът на централното правителство намаля и се очаква тази тенденция да продължи в обозримо бъдеще. Дългът, в по-голямата си част външен, все още надвишава 50% от БВП. Въпреки това, поради дългосрочния му характер, икономиката на Тунис изглежда устойчива на външни сътресения. Публичният дълг се очаква допълнително да намалее в резултат на благоприятната икономическа прогноза за близкото бъдеще.

Икономическият растеж на **Египет** се ускори от 6,8% през бюджетната 2006 година до рекордното равнище от 7,1% през бюджетната 2007 година. Растежът се подпомага от инвестициите, предимно ПЧИ, и потреблението на частните домакинства (както и от туризма). В резултат на правителствените разходи и повишените цени на вносните хранителни продукти, инфлацията през бюджетната 2007 година отново достигна двуцифрена стойност. В момента високата инфлация изглежда най-големият риск за макроикономическата стабилност. Положителен знак беше намаляването на безработицата, макар че равнището ѝ от почти 10% продължава да е относително високо. Въпреки силния икономически растеж и продажбата на държавни и смесени предприятия, общият публичен дефицит слабо спадна (7,7% през бюджетната 2007 година, в сравнение с 9,2% за бюджетната 2006 година). Вследствие на това, brutният държавен дълг остана висок на стойност почти 90% от БВП. Реформите във финансовия сектор напредват. Стабилна финансова политика, комбинирана с ценова стабилност, би имала положително въздействие за създаването на работни места.

Икономиката на **Ливан** се възстановява от конфликта с Израел през 2006 г. в условията на продължаваща политическа безизходица и периодически прояви на насилие. Растежът на реалния БВП се оценява на 4%, което е значително по-добро равнище от първоначално прогнозираното. Инфлацията намаля въпреки обезценяването на щатския долар, към който е прикрепена ливанската лира. Текущият дефицит по текущата сметка се оценява на равнище от 10,7% от БВП, като нарастването му е в резултат на процеса на възстановяване. Въпреки това, той е до голяма степен финансиран от официални входящи капиталови потоци и преки чуждестранни инвестиции. Бюджетният дефицит беше задържан в условията на по-добри от предвидените данъчни постъпления. Съотношението между бюджетния дефицит и БВП леко спадна (до 171% в края на 2007 г.), но остава много високо. Правителството продължава да се стреми да постигне внимателен баланс между процеса на възстановяване, социалните нужди и предизвикателствата в резултат на огромния държавен дълг. Бюджетната политика цели овладяване на първичния дефицит, като същевременно се отчитат необходимите разходи за възстановяване и облекчаване на дълга. Финансовото споразумение между

Ливан и МВФ, сключено през април 2007 г. по програмата на фонда за спешна помощ след край на конфликт (Emergency Post-Conflict Assistance), успешно приключи в първите месеци на 2008 г.

Икономическият растеж на **Сирия** достигна равнище от 3,9% през 2007 г. в сравнение с 4,4% през 2006 г., като по-умереният му ръст се дължеше главно на спадане на производството на нефт и неблагоприятни за реколтата климатични условия. Очаква се тези отрицателни тенденции да бъдат неутрализирани в бъдеще от постоянното разширяване на сектора на услугите, подпомогнато от стабилния ръст на туризма и търсенето на стоки и услуги, като последното отчасти се дължи на многобройните иракски бежанци. Очакваното възстановяване на селскостопанския отрасъл също ще подкрепи икономическия растеж. Инфлацията нарасна със средно 5,5% през 2007 г. в резултат основно на присъствието на иракски бежанци, но също така и поради търсенето на храни, свързано с туризма, и повишените цени на нефта и хранителните продукти. Спадът в производството на нефт и нарастващите субсидии доведоха до бюджетен дефицит от 5% от БВП през 2007 г. Въпреки увеличените приходи от страна на телекомуникационния сектор и лекото подобрение в данъчните постъпления, бюджетната ситуация през 2008 г. се очаква да се влоши, тъй като не беше взето решение за прекратяване на субсидиите, а въвеждането на ДДС беше отложено за 2009 г. В резултат на това, публичният дълг достигна 37,8% от БВП през 2007 г. и се очаква да се покачи до 41% през 2008 г. Слабите резултати на Сирия по отношение на плащанията, бюджетният дефицит и спадането на производството на нефт, както и бавният темп на икономически реформи и рискът от международни санкции, се отразяват неблагоприятно на кредитния рейтинг на страната.

7.5.2. Южноамерикански държави

Благодарение на повишаващите се стокови цени и все още съвсем благоприятната глобална икономическа обстановка, ръстът на БВП на **Бразилия** достигна 5,4% през 2007 г. Икономическият растеж се дължеше основно на вътрешното търсене, като нарастването на формирането на капитал достигна двуцифрена стойност (+13,4%). Частното потребление също показва много добри резултати, нараствайки с 6,5%. Подчертано високото вътрешно търсене се отрази върху излишъка по текущата сметка, който спадна от 1,3% от БВП през 2006 г. до 0,3% през 2007 г. Поради значителния приток както на преки, така и на портфейлни инвестиции, платежният баланс отбеляза излишък от 87,5 млрд. USD. Значимо намаляха съотношенията на външния дълг на Бразилия, тъй като през 2006 г. страната успя да изплати всичките си неуредени задължения към МВФ и Парижкия клуб. Също така, Бразилия натрупа резерви в чуждестранна валута на стойност 180 млрд. USD (14% от БВП). Всички тези причини допринесоха за повишената, в сравнение с миналото, устойчивост към причинени от външни фактори икономически сътресения.

Подкрепена от значителни вътрешни инвестиции и потребление, икономиката на **Аржентина** продължи значително да нараства през 2007 г., като БВП нарасна с 8,7%. Под въздействието на силното крайно търсене, вносът през годината скочи с 19,5% в сравнение с износа, който се увеличи със 7,5%. Поради факта, че входящите ПЧИ запазиха равнище от близо 2,5% от БВП, резервите на страната в чуждестранна валута нараснаха до 46,9 млрд. USD (18,6% от БВП), като брутният външен дълг спадна от 51,5% от БВП през 2006 г. до 45,2% от БВП през 2007 г. Състоянието на публичните финанси обаче се влоши леко през 2007 г., тъй като правителствените разходи достигнаха двуцифрени стойности в годината на президентски избори. При очакваното

нормализиране на правителствените разходи, ръстът на аржентинската икономика се очаква отново да се свие тази година до 6% от БВП. Това положително развитие се помрачава от влошаването на прогнозите за инфлацията, които частично отразяват силното вътрешно търсене и политика на поддържане на относително подценено песо. Аржентина изостава в плащанията си към ЕИБ, като не плати наказателната лихва от 1,7 млн. USD, наложена ѝ поради предишни просрочия по проекта за регионална пътнотранспортна мрежа. Страната не е нормализирала и отношенията си с Парижкия клуб.

7.5.3. Южна Африка

В **Южна Африка** ръстът на реалния БВП през 2007 г. достигна 5,1%, за което значително допринесоха финансовият сектор и строителството. Изнесените количества рязко се увеличиха в края на 2007 г., доминирани от миннодобивните продукти, при които запасите намаляха, като износните цени бяха същевременно високи. Реалният внос запази високо равнище, като средните вносни цени леко се повишиха, частично поради повишаването на цените на нефта. Дефицитът по текущата сметка за 2007 г. се увеличи допълнително до 7,3% от БВП. Нетните входящи капиталови потоци доведоха до допълнително увеличаване на резервите в чуждестранна валута спрямо вноса (13,5 седмици). Номиналният ефективен обменен курс на ранда спадна с 3,5% през 2007 г. и с още 13,5% през първите месеци на 2008 г. в резултат на опасенията за въздействието на недостиг на електроенергия върху прогнозите за икономическия растеж по отношение на изнасяните количества. Наред с повишаващите се цени на енергията и хранителните продукти, този фактор продължи да тежи на прогнозите за инфлацията (нарастването на ИПЦ се ускори и достигна 9,4% на годишна основа през февруари 2008 г.). Инфлацията се очаква да достигне кулминационни стойности в първата половина на 2008 г. Задълбочаващият се дефицит по текущата сметка, както и зависимостта по отношение на портфейлни приходи, увеличиха уязвимостта към външни сътресения. Стабилните показатели на страната, обаче, би трябвало да намалят неблагоприятното отражение на тези сътресения върху икономиката. Вътрешно напрежение може да възникне при недостиг на електроенергия, висока безработица, високо неравенство на доходите, голямо разпространение на ХИВ/СПИН и висок ръст на престъпността.